عوامل مؤثر بر افت تحصیلی، از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

آرش نجیمی[1]، سید داود مفتاق[2]، دکتر غلامرضا شریفی‌راد[3]

چکیده

مقدمه: افت تحصیلی یکی از عمده‌ترین مشکلات مراکز آموزش عالی کشور به حساب می‌آید. این مطالعه با هدف بررسی عوامل مؤثر بر افت تحصیلی (عوامل خانوادگی، عوامل مرتبط با فراگیر، عوامل مرتبط با آموزش‌گر، عوامل اقتصادی- اجتماعی، محیط آموزشی، محتوای آموزشی)، از دیدگاه دانشجویان انجام شد.

روش‌ها: این مطالعه از نوع توصیفی- تحلیلی است که در آن ۲۸۰ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان به صورت نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب و مورد مطالعه قرار گرفتند. مشخصات دموگرافیک و دیدگاه دانشجویان در خصوص عوامل مؤثر بر افت تحصیلی به وسیله پرسش‌نامه‌ای که پیش از انجام مطالعه روایی و پایایی آن مورد تأیید قرار گرفته بود، جمع‌آوری گردید و در تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۵ استفاده شده است.

یافته‌ها: مهم‌ترین عوامل مؤثر بر افت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان به ترتیب محتوای آموزش (۰/۶۳ ± ۴/۲۳)، عوامل مرتبط با آموزش‌گر (۰/۵۵ ± ۳/۸۸)، محیط آموزش (۰/۶۲ ± ۳/۶۳)، عوامل خانوادگی (۰/۶ ± ۳/۵۳)، عوامل اقتصادی– اجتماعی (۰/۶۹ ± ۳/۴۵) بود. بین دیدگاه دانشجویان در دو جنس و حیطه آموزش‌گر (P = ۰/۰۳) و محیط اجتماعی و اقتصادی (P = ۰/۰۰۳) اختلاف معنی‌داری وجود داشت. علاوه بر آن نتایج اختلاف معنی‌داری بین دیدگاه دانشجویان با سن، وضعیت تأهل و وضعیت شغلی آنان نشان نمی‌دهد(P > ۰/۰۵).

نتیجه‌گیری: توجه بیشتر به محتوای آموزشی، عوامل مرتبط با آموزش‌گر و همچنین محیط آموزشی، علاوه بر پیش‌گیری از افت تحصیلی دانشجویان از اتلاف وقت و هزینه‌های جاری مراکز آموزش عالی کشور جلوگیری و سبب بهبود و توسعه سیستم آموزش کشور می‌شود.

واژه‌های کلیدی: افت تحصیلی، دانشجو، آموزش پزشکی.

نوع مقاله: *تحقیقی*

دریافت مقاله: ۹۰/۰۶/۲۵ *پذیرش مقاله: ۹۰/۰۹/۱۸*

مقدمه

تربیت نیروی انسانی کارامد و مؤثر از جمله وظایف اصلی دانشگاه‌ها به حساب می‌آید. دانشگاه‌ها هر ساله دانشجویان جدیدالورود را پذیرش و دانشجویانی را نیز فارغ‌التحصیل می‌کنند، که در این چرخه مستمر توجه به کیفیت آموزشی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. از این رو، افزایش کیفیت نظام آموزشی به عنوان اثرگذارترین عامل در توسعه کشورها محسوب می‌شود. چرا که دانشجویان به واسطه موفقیت در

۱- کارشناسی ارشد، گروه آموزش بهداشت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.

۲- کارشناسی ارشد، گروه روان‌شناسی بالینی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.

۳- استاد، گروه آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران. (نویسنده مسؤول)

Email: sharifirad@hlth.mui.ac.ir

تحصیل به موقعیتی دست می‌یابند که از حداکثر نیروی درونی و بیرونی خود برای دست‌یابی به اهداف آموزش عالی استفاده نموده، شرایط لازم را برای زندگی اجتماعی موفق کسب می‌نمایند. این در حالی است که عدم موفقیت در تحصیل زمینه‌ساز مشکلات فردی و اجتماعی عدیده و انحراف از دست‌یابی به اهداف سیستم آموزشی خواهد شد (۱). در این خصوص افت تحصیلی دانشجویان یکی از مشکلات عمده مراکز آموزش عالی کشور است که نه تنها باعث اتلاف وقت و هزینه‌های جاری این مراکز می‌شود، بلکه باعث ایجاد مسایل و مشکلات روحی- روانی، خانوادگی و اجتماعی برای دانشجویان نیز می‌شود. بر پایه مطالعات انجام شده، این مشکل هر ساله در حال افزایش بوده، به گونه‌ای که بسیاری از دانشجویان نمی‌توانند از عهده محتوای آموزشی مدون (دروس دانشگاهی) برآمده، یا آن‌ها را در موعد مقرر به اتمام رسانند (۲). افت تحصیلی شامل جنبه‌های مختلف شکست تحصیلی چون عدم حضور یا غیبت مکرر از کلاس درس، ترک تحصیل قبل از موعد مقرر، تکرار پایه تحصیلی و یا کیفیت نازل تحصیلات می‌باشد (۳). سازمان یونسکو مفهوم افت تحصیلی را به تکرار پایه، ترک تحصیل زودرس و کاهش کیفیت آموزشی و تحصیلی فراگیران نسبت می‌دهد (۴).

برابر تحقیقات انجام شده حدود ۱۲ درصد از دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی در طی تحصیل خود حداقل یک ترم تحصیلی مشروط می‌شوند، این مشروطی نه تنها ممکن است که دانشجویان را از لحاظ روحی- روانی دچار مشکل نماید، بلکه از نظر پیشرفت تحصیلی نیز آنان را در معرض خطر محرومیت از تحصیل قرار دهد و موجب خلل در بهره‌برداری مطلوب از اصول علمی برای تربیت نیروی انسانی، منابع انسانی و مالی و نیز موجب نارضایتی اجتماعی گردد. علاوه بر این افت تحصیلی دانشجویان و ترک تحصیلی آنان، بر مسایل و مشکلاتی که برای خود دانشجو ایجاد می‌کند، زیان‌های فراوانی را برای کشور در بر خواهد داشت (۵). تحقیقات نشان می‌دهند که افرادی که دارای افت تحصیلی هستند، در سنین بالاتر بیشتر از مواد مخدر استفاده می‌کنند، از این رو افت تحصیلی و ترک تحصیل می‌تواند مواردی از جمله اعتیاد به مواد مخدر و الکل را به دنبال داشته باشد (۶). در یکی از دانشگاه‌های آمریکا مطالعه‌ای که بر روی افرادی که دست به خودکشی زده بودند، نشان داد که شایع‌ترین علت خودکشی آنان شکست در تحصیلات بوده است (۷). مطالعات و پژوهش‌های متعدد حکایت از آن دارند که عوامل متنوعی می‌تواند به افت تحصیلی منجر شود. در برخی از تحقیقات اعتیاد به مواد مخدر مورد توجه قرار گرفته است (۸). سایر تحقیقات نیز نشان داده‌اند که عوامل شخصیتی، انگیزه و علاقه، احساس رضایت‌مندی، احساس تنهایی، انتظار موفقیت و شرایط خانواده می‌تواند بر میزان موفقیت تحصیلی در دانشگاه‌ها مؤثر باشد (۹). در یک رویکرد جامع می‌توان عوامل مؤثر و دخیل در افت تحصیلی را در قالب سه دسته عوامل فردی (مؤلفه‌هایی نظیر داشتن هدف، انگیزه، اضطراب، روش مطالعه، هوش، توجه، برنامه‌ریزی، شرایط عاطفی و روانی و عدم حضور در کلاس)، عوامل درون سازمانی (ویژگی‌های حرفه‌ای مدرسان، فضا، امکانات و تجهیزات مناسب) و عوامل برون سازمانی (سطح تحصیلات والدین و نحوه برخورد آنان در مواجهه با افت تحصیلی فرزندانشان، وضعیت اجتماعی- اقتصادی خانواده و دورنمای نامشخص و نامعلوم شغلی) مطرح نمود (۱۳-۱۰).

با توجه به موارد فوق می‌توان بیان داشت که افت تحصیلی یا ترک تحصیل دانشجویان نه به عنوان یک مشکل شخصی، بلکه به عنوان یک مشکل اساسی اجتماعی مطرح بوده، باید برای حل این مشکل گام‌های اساسی برداشت، زیرا مسایل ناشی از آن در آینده گریبان‌گیر جامعه خواهد شد. در این بین افت تحصیلی دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی از اهمیت خاصی برخوردار است، زیرا اگر این دانشجویان دارای کیفیت تحصیلات مناسبی نباشند، به علت حساسیت شغلی و ارتباط آن با سلامت افراد جامعه این مشکل به صورت حیاتی خود را نشان خواهد داد. به گونه‌ای که این دانشجویان متعاقب افت تحصیلی، در بیمارستان‌ها و مراکز بهداشتی درمانی نیز عملکرد ضعیفی را از خود نشان خواهند

www.mui.ac.ir

داد که گاهی این عملکرد ضعیف، غیر قابل جبران خواهد بود.

با اهمیت به موارد مذکور و در نظر داشتن این که دانشجویان از محیط‌های متنوع خانوادگی، شهرها و روستاهای کشور به فضای باز و تا حدودی رها شده دانشگاه‌ها وارد می‌شوند و فضای اجتماعی سیاسی و فرهنگی کشور و حضور توأم دختران و پسران در محیط‌های آموزشی، دوری از خانواده و زندگی در خوابگاه‌های دانشجویی و یا زندگی در خانه‌های ناآشنا و محدودیت‌های آموزشی دانشگاه می‌تواند زمینه افت تحصیلی دانشجویان را فراهم نماید، بنابراین مطالعه حاضر با هدف شناسایی علل و عوامل مؤثر بر افت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام شد.

روش‌ها

این پژوهش یک مطالعه توصیفی- تحلیلی از نوع مقطعی است. جامعه پژوهش را ۲۸۰ نفر از دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشکده‌های مختلف دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در ۱۳۸۸ تشکیل می‌دادند. نمونه‌گیری به صورت خوشه‌ایی چند مرحله‌ایی انجام شد. بدین ترتیب که آمار مربوط به تعداد کل دانشجویان به تفکیک هر دانشکده مشخص و با توجه به نسبت جمعیت هر دانشکده به جمعیت کل دانشجویان دانشگاه تعداد نمونه‌های مورد نیاز از هر دانشکده مشخص گردید. در هر دانشکده در مرحله نخست دو یا سه کلاس به صورت تصادفی انتخاب و از میان دانشجویان هر کلاس چند نفر به تصادف برگزیده شدند. در صورت عدم تمایل یا همکاری فرد جهت تکمیل پرسش‌نامه وی از مطالعه خارج شده، نمونه‌دیگری جایگزین وی می‌شود.

ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش پرسش‌نامه محقق ساخته در دو بخش بود. بخش اول پرسش‌نامه شامل اطلاعات عمومی و دموگرافیک دانشجویان بود. بخش دوم پرسش‌نامه شامل سؤالات در خصوص دیدگاه دانشجویان نسبت به عوامل مؤثر بر افت تحصیلی بود، که بر اساس منابع به شش حیطه کلی تقسیم گردید. این حیطه‌ها شامل عوامل خانوادگی (۷ سؤال)، فراگیر (۹ سؤال)، آموزش‌گر (۱۱ سؤال)، محیط آموزشی (۱۰ سؤال)، محتوای آموزشی (۳ سؤال) و عوامل اجتماعی اقتصادی (۷ سؤال) بود. سؤالات پرسش‌نامه بر اساس مقیاس لیکرت طراحی شد. روش نمره‌دهی پاسخ‌ها بدین ترتیب بود که به گزینه مخالفم نمره ۱، به گزینه کاملاً مخالفم نمره ۲، به گزینه بی‌نظر نمره ۳، به گزینه موافقم نمره ۴ و به گزینه کاملاً موافقم نمره ۵ اختصاص داده شد.

روایی پرسش‌نامه مذکور با شیوه‌های روایی محتوا و روایی صوری مورد سنجش قرار گرفته است، بدین صورت که پرسش‌نامه با توجه به منابع و کتب معتبر تهیه و نظر ۶ نفر از اساتید و کارشناسان مرتبط اخذ و در پرسش‌نامه اعمال گردید. به منظور بررسی روایی صوری، پرسش‌نامه به تعدادی از دانشجویان دانشگاه داده شد و توضیحات، سؤالات و نقص‌های موجود از نظر این گروه افراد نیز در پرسش‌نامه اعمال گردید. پایایی ابزار با استفاده از همسانی درونی سنجیده شد (α = ۰/۹).

جهت جمع‌آوری داده‌ها ابتدا با هماهنگی آموزش دانشگاه و مسؤولین آموزشی هر دانشکده و بعد از دادن آموزش‌های لازم به جمع‌آوری کنندگان اطلاعات، پرسش‌نامه‌ها در نیم‌سال اول تحصیلی جمع‌آوری گردید. پس از تکمیل پرسش‌نامه‌ها و استخراج اطلاعات، به منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۱۵، آمار توصیفی و آزمون‌های آماری t مستقل و آنالیز واریانس یک طرفه استفاده شد. برای همه آزمون‌ها سطح معنی‌داری a = ۰/۰۵ در نظر گرفته شده است.

یافته‌ها

از مجموع ۲۸۰ دانشجوی شرکت کننده در مطالعه ۵۲/۹ درصد دانشجویان پسر و ۴۷/۱ درصد دانشجویان دختر بودند و میانگین سنی دانشجویان مورد مطالعه ۳/۷ ± ۲۲/۱۲ بود. دانشجویان مورد مطالعه در سه مقطع کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد و دکتری قرار گرفته بودند. ۸۵ درصد از دانشجویان مورد مطالعه مجرد بودند و ۶۸/۶ درصد در خوابگاه دانشجویی، ۲۹/۶ درصد

www.mui.ac.ir

در کنار والدین یا همسر و ۱/۸ درصد در منازل استیجاری زندگی می‌کردند. ۱۱/۸ درصد از دانشجویان مورد مطالعه شاغل و ۸۸/۲ درصد آن‌ها فاقد شغل بودند.

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که در میان حیطه‌های مورد بررسی از دیدگاه دانشجویان میانگین نمره مربوط به حیطه محتوای آموزشی (۰/۶۲ ± ۴/۲۲) بالاترین رتبه را داشتند. پس از حیطه محتوای آموزشی، حیطه آموزش‌گر (۰/۵۵ ± ۳/۸۸) و حیطه عوامل محیطی دارای بیشترین نمره بودند. علاوه بر آن حیطه مربوط به عوامل اقتصادی و اجتماعی (۰/۶۹ ± ۳/۴۵) دارای کمترین نمره در میان عوامل مؤثر بر افت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان بودند (جدول ۱).

جدول ۱: نتایج حیطه‌های مختلف افت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان

رتبه اهمیت	حیطه	میانگین و انحراف معیار
۱	محتوای آموزش	۴/۲۳ ± ۰/۶۳
۲	آموزش‌گر	۳/۸۸ ± ۰/۵۵
۳	فراگیر	۳/۷۹ ± ۰/۴۷
۴	محیط آموزش	۳/۶۳ ± ۰/۶۲
۵	خانواده	۳/۵۳ ± ۰/۶
۶	اجتماعی- اقتصادی	۳/۴۵ ± ۰/۶۹

در حیطه عوامل مرتبط با خانواده ۸۱/۵ درصد از دانشجویان عدم وجود محیط آزاد و توأم با تفاهم در خانواده، در حیطه عوامل مرتبط با فراگیر، ۹۰/۷ درصد عامل انگیزه در مسایل تحصیلی، در حیطه عوامل مرتبط با اساتید ۸۰/۶ درصد عدم استفاده از اساتید مجرب برای تدریس دروس رشته تحصیلی، در حیطه عوامل اجتماعی اقتصادی ۷۶/۴ درصد عدم انگیزه امیدوار کننده شغلی و اقتصادی و در حیطه عوامل مرتبط با محیط آموزشی ۷۳/۶ درصد کم‌توجهی مسؤولین به مشکلات دانشجویان را از جمله مهم‌ترین عوامل مؤثر در افت تحصیلی دانشجویان ذکر نمودند. عوامل مؤثر در حیطه محتوای آموزش به عنوان مهم‌ترین حیطه مؤثر در افت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان در جدول ۲ نشان داده شده است.

یافته‌های پژوهش اختلاف معنی‌داری بین دیدگاه دانشجویان دختر و پسر در خصوص دو حیطه آموزش‌گر (P = ۰/۰۳) و محیط اجتماعی و اقتصادی (P = ۰/۰۰۳) نشان می‌دهد؛ در صورتی که در حیطه آموزش‌گر دانشجویان پسر و در حطیه محیط اجتماعی و اقتصادی دانشجویان دختر میانگین نمره بالاتری را کسب نموده‌اند. علاوه بر آن نتایج اختلاف معنی‌داری بین دیدگاه دانشجویان با وضعیت تأهل و وضعیت شغلی آنان نشان نداد.

بحث

افت تحصیلی به معنی عدم موفقیت در تحصیل بوده، موجب اتلاف هزینه‌های آموزش عالی و زیان‌های اجتماعی و اقتصادی می‌شود. در این پژوهش دیدگاه دانشجویان در خصوص عوامل ، مؤثر بر افت تحصیلی مورد بررسی قرار گرفت. در ۶ حیطه مورد مطالعه (عوامل خانوادگی، فراگیر، آموزش‌گر، محیط آموزشی محتوای آموزشی و عوامل اجتماعی اقتصادی) دانشجویان محتوای آموزشی به عنوان

جدول ۲: توزیع فراوانی عوامل مرتبط با محتوای آموزش، مؤثر در افت تحصیلی دانشجویان

عوامل مربوط بمحتوای آموزشی	بسیار کم	کم	متوسط	زیاد	بسیار زیاد	جمع
نامتناسب بودن دروس رشته با توانایی‌ها و ارزش‌های دانشجو	۳	۴	۴۱	۱۱۸	۱۱۳	۲۸۰
	٪۱/۱	٪۱/۸	٪۱۴/۶	٪۴۲/۱	٪۴۰/۴	٪۱۰۰
نامتناسب بودن دروس رشته با شغل آینده	۱	۴	۴۲	۱۲۷	۱۰۶	۲۸۰
	٪۰/۴	٪۱/۴	٪۱۵	٪۴۵/۴	٪۳۷/۹	٪۱۰۰
عدم جذابیت محتوای دروس	۱	۶	۳۳	۱۰۶	۱۳۴	۲۸۰
	٪۰/۴	٪۲/۱	٪۱۱/۸	٪۳۷/۹	٪۴۷/۹	٪۱۰۰

www.mui.ac.ir

مهم‌ترین عامل در افت تحصیلی ذکر نمودند. همسو با مطالعه حاضر، ده‌چشمه و همکاران در بررسی عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد مهم‌ترین عامل را در پیشرفت تحصیلی دانشجویان محتوای آموزش بیان می‌نماید (۱۳). Vanhanen و Janhonen نیز عامل افت دانشجویان پرستاری را نامناسب بودن محتوای آموزشی ذکر می‌نماید (۱۴). در حیطه محتوای آموزشی، از دیدگاه دانشجویان نامتناسب بودن دروس رشته تحصیلی با توانایی‌ها و ارزش‌های دانشجو و همچنین شغل آینده آنان، مهم‌ترین عامل افت تحصیلی در این حیطه می‌باشد.

در حیطه آموزش‌گر دانشجویان نقش اساتید مجرب و رفتار اجتماعی اساتید را در افت تحصیلی دانشجو مهم بیان کرده‌اند. مطالعه Darling-Hammond نیز کیفیت مدرس را یکی از مهم‌ترین عوامل موفقیت دانشجویان ذکر نموده است (۱۵). مطالعه Hazavehei و همکاران نیز روش تدریس مدرسین، شامل عواملی چون تلاش مدرسین در تفهیم مطالب درسی، اثربخشی روش تدریس، تأثیرگذاری روش تدریس، فراگیر محور بودن، رعایت نظم و پیوستگی مطالب، ایجاد یادگیری فعال، استفاده از تکنیک‌ها و وسایل کمک آموزشی را تا حدی بر وضعیت تحصیل دانشجویان مؤثر دانسته است (۱).

در حیطه فراگیر از دیدگاه دانشجویان انگیزه، علاقه به رشته تحصیلی و اعتماد به نفس از مهم‌ترین عوامل مؤثر در افت تحصیلی می‌باشد. Uguroglu و Walberg نیز در مطالعه خود به نقش اساسی انگیزه در دست‌یابی به موفقیت اشاره نموده‌اند (۱۶). برخی از مطالعات نیز علت مشروطی دانشجویان را خصوصیات فردی آن‌ها از جمله بی‌علاقگی به رشته تحصیلی ذکر کرده‌اند (۱۸، ۱۷).

در حیطه محیط آموزشی توجه بیشتر مسؤولین به مشکلات دانشجویان و نیز امکانات محدود کتابخانه‌ایی و نیز عدم استفاده از تکنولوژی آموزشی مناسب با توجه به محتوای هر درس به عنوان عوامل تأثیرگذار بر افت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان در این حیطه ذکر شده است.

عدم وجود محیط آزاد و توأم با تفاهم در خانواده، عدم ارج و بها دادن والدین به تحصیل و عدم تقویت روحیه از طرف خانواده مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار در افت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان در حیطه عوامل خانوادگی می‌باشد. در مطالعه ده‌بزرگی و موسلی نقش والدین در پیشرفت تحصیلی افراد امری مهم ذکر و بیان شده است که والدینی که دارای سطح علمی بالایی بودند، از فرزندان خود نیز چنین انتظاری را دارند و الگوی مناسب‌تری برای آن‌ها محسوب می‌شوند و این ناخودآگاه در فرزندان این حس را ایجاد می‌کند که همچون والدین خود تلاش و کوشش بیشتری نمایند و عملکرد موفق‌تری را نشان دهند (۱۹).

در حیطه اجتماعی و اقتصادی عدم انگیزه امیدوار کننده شغلی و اقتصادی، عدم پایگاه و احترام اجتماعی مرتبط با رشته تحصیلی و عدم کسب امنیت شغلی در آینده مهم‌ترین موارد افت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان در این حیطه بود. در این خصوص Leondari و همکاران تصویر روشن و واضح از آینده شغلی را یکی عوامل مؤثر در عملکرد تحصیلی ذکر کرده‌اند (۲۰).

در این مطالعه ارتباط متغیرهای دموگرافیک با دیدگاه دانشجویان در خصوص حیطه‌های مؤثر بر افت تحصیلی نیز مورد بررسی قرار گرفت. در بین متغیرهای دموگرافیک تنها ارتباط معنی‌داری بین جنس و دیدگاه دانشجویان در خصوص دو حیطه از عوامل مؤثر بر افت تحصیلی وجود دارد. بدین ترتیب که از دیدگاه دانشجویان پسر حیطه آموزش‌گر دارای نقش مهم‌تری در بروز افت تحصیلی در مقایسه با دیدگاه دانشجویان دختر می‌باشد و در مقابل دانشجویان دختر نقش مهم‌تری برای محیط اجتماعی و اقتصادی در مقایسه با دیدگاه دانشجویان پسر قایل می‌باشند. در مطالعه Hazavehei و همکاران نیز ارتباط معنی‌داری بین جنس و افت تحصیلی دانشجویان ذکر شده است (۱). علاوه بر آن برخی مطالعه‌ها از جمله پژوهش درخشان در دانشگاه علوم پزشکی مشهد نیز نشان داده است که بین سن، وضع تأهل و افت تحصیلی رابطه وجود دارد (۲۱). این در حالی که در

www.mui.ac.ir

پژوهش حاضر بین این عوامل و دیدگاه دانشجویان در خصوص افت تحصیلی رابطه معنی‌داری دیده نشد.

عدم مشارکت فعال برخی دانشجویان در پژوهش به عنوان یکی از مهم‌ترین محدودیت‌های مطالعه مطرح می‌باشد. به منظور بر طرف نمودن این محدودیت سعی شد با تشریح اهداف مطالعه، انگیزه مشارکت این گروه از دانشجویان فراهم شود.

در نهایت به نظر می‌رسد که از دیدگاه دانشجویان عوامل مختلف تحصیلی به میزان‌های متفاوت در افت تحصیلی آنان مؤثر می‌باشد. بر این اساس توجه دقیق‌تر به عواملی از جمله محتوای دروس، مدرسین و روش‌های تدریس و همچنین محیط‌های آموزشی در برنامه‌ریزی‌های آموزشی و رفاهی می‌تواند از بروز افت تحصیلی در دانشجویان به خصوص در رشته‌های علوم پزشکی جلوگیری نماید.

تشکر و قدردانی

این پژوهش تحت عنوان طرح تحقیقاتی به شماره ۱۸۸۰۲۶ توسط معاونت پژوهشی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان تصویب و حمایت مالی شده است، که به این وسیله از مسؤولان محترم مربوط سپاسگزاری می‌شود.

References

1. Hazavehei MM, Fathei Y, Shamshirei M. Study on the Causes of Students' Academic probation in Hamadan University of Medical Sciences, 2001-2002. Strides in Development of Medical Education 2006; 3(1): 35-42. [In Persian].
2. Karami Matin B. The study of relationship between personal characteristics of nursing students and their educational achievement in Tehran University of Medical Sciences in 1996. Behbood 2000; 4(2): 87-92. [In Persian].
3. Narimani M. Overview of factors affecting academic decline. Payvand Journal 1998; (160): 47-56. [In Persian].
4. Unesco. Wastage in the word between 1970-1980. Paris: Unesco; 1984.
5. Hazavei MM, Fathi Y. Student's satisfaction from academic guidance and consultation at Hamadan University of Medical Sciences. J Shahid Sadoughi Univ Med Sci and Health Serv 2000; 2(8): 56-64. [In Persian].
6. Younge SL, Oetting ER, Deffenbacher JL. Correlations among maternal rejection, dropping out of school, and drug use in adolescents: a pilot study. J Clin Psychol 1996; 52(1): 96-102.
7. Meilman PW, Pattis JA, Kraus-Zeilmann D. Suicide attempts and threats on one college campus: policy and practice. J Am Coll Health 1994; 42(4): 147-54.
8. Smith GH. Intervention strategies for children vulnerable for school failure due to exposure to drugs and alcohol. Int J Addict 1993; 28(13): 1435-70.
9. Peterson J. A follow up study of one group an achievers and under achievers four years after high school graduation. Journal of Roper Review 2002; 22(44): 217.
10. Biabangard I. Ways to prevent educational failure. Tehran: Publications PTA; 2001. [In Persian].
11. Morrish I. The sociology of education: An introduction. London: Unwin Educational; 1968.
12. Afrooz G. Educational Psychology. Tehran: Iran PTA Publications; 1996. [In Persian].
13. Safdari Dehcheshmeh F, Delaram M, Parvin N, Kheyri S, Forouzandeh N, Kazemian A. The viewpoints of students and educators, in faculty nursing and midwifery of Sharekord University of medical science, about the effective factors in academic improvement of students, 2004. Journal of Shahrekord University of Medical Sciences 2007; 9(3): 71-7. [In Persian].
14. Vanhanen L, Janhonen S. Factors associated with students' orientations to nursing. J Adv Nurs 2000; 31(5): 1054-62.
15. Darling-Hammond L. Teacher quality and student achievement: a review of state policy-evidence. J Educ policy Anal 2000; 8(1): 10.
16. Uguroglu ME, Walberg HJ. Motivation and achievement: a quantitative synthesis. Am Educ Res J 1979; 16(4): 375-89.
17. Damashek R. Support programs for students on academic probation. Reports. Descriptive 2003; 141: 18.
18. Tovar E, Simon MA. Academic probation as a dangerous opportunity: factors influencing diverse College students' success. Community College Journal of Research and Practice 2006; 30(7): 547-64.

19. Dehbozorgi GR, Mooseli HA. Survey on dropout risk factors among medical students, Shiraz Medical University, 1999. Journal of Babol University of Medical Sciences 2003; 5(3): 74-8. [In Persian].
20. Leondari A, Syngollitou E, Kiosseoglou G. Academic Achievement, Motivation and Future Selves. Educational Studies 1998; 24(2): 153-63.
21. Derakhshan A. Educational failure indices and risk factors in Mashhad University of Medical Sciences. Proceedings of the 1st International Conference on Reform and Change Management in Medical Education; 2003 Dec 9-11; Tehran, Iran; 2003. p. 147. [In Persian].

www.mui.ac.ir

The Factors Affecting Educational Failure, from the Perspective of the Students of Isfahan University of Medical Sciences, Iran

Arash Najimi[1], Seyed Davoud Meftagh[2], Gholamreza Sharifirad[3]

Abstract

Background: Educational failure is one of the most important problems in educational institutes. This study was performed to investigate the factors affecting student academic failure (family factors, factors related to students, factors related to lecturers, socioeconomic factors, Learning environment, and educational content) in Isfahan University of Medical Sciences

Methods: In This cross-sectional descriptive study, 280 students of Isfahan University of Medical Sciences were studied in 2009, Iran. They were chosen with multiple cluster sampling. The students' demographic characteristics and study information were collected by a valid and reliable questionnaire. Data were analyzed with SPSS (15) statistical software.

Findings: The most important factors affecting the view of students toward educational failure were: educational content (4.23 ± 0.63), factors related to lecturers (3.88 ± 0.55), Environmental Education (3.63 ± 0.62), family factors (3.53 ± 0.6), and socioeconomic factors (3.45 ± 0.69). There are significant differences between the attitudes of students in two genders and the lecturer ($P = 0.03$) and social and economic environment ($P = 0.003$). In addition, the results did not show a significant difference between attitudes of students with age, marital status and employment status ($P > 0.05$).

Conclusion: More attention to the educational content, factors related to lecturers and environmental education can prevent student's educational failure and loss of resources and contribute to the development of a more effective educational system.

Key words: Educational Failure, Students, Medical Education

1- MSc, Department of Health Education and Health Promotion, School of Health, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran.
2- MSc, Department of Clinical Psychology, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran.
3- Associate Professor, Department of Health Education and Health Promotion, School of Health, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran. (Corresponding Author)
Email: sharifirad@hlth.mui.ac.ir